

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
jogegységi hatályú határozata**

Az ügy száma: Jpe.I.60.015/2021/15. szám

A felperes: a felperes neve
(a felperes címe)

A felperes képviselője:
NAGY ÉS KISS Ügyvédi Iroda
(a felperesi képviselő címe
ügyintéző: dr. Nagy Szilárd irodavezető ügyvéd)

Az alperes: az alperes neve
(az alperes címe)

Az alperes képviselője:
Dr. Némethi Gábor ügyvéd
(az alperesi képviselő címe)

A per tárgya: Kölcsöntartozás megfizetése

A jogegységi panaszt benyújtó fél:
A felperes

A jogegységi panasszal támadott határozat száma:
Kúria Gfv.VII.30.315/2020/5.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.026/2020/7.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Kaposvári Törvényszék 20.P.21.018/2018/24.

Rendelkező rész

A Kúria megállapítja, hogy a Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítélet jogkérdésben eltér a Pfv.I.20.185/2018/7. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozattól.

Az eltérés indokolt volt, ezért a Kúria a Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítéletet hatályában fenntartja.

A Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható.

A jogegységi panasz elbírálásával összefüggésben felmerült költséget az állam viseli.

A Kúria elrendeli határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

A határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek között 2007. június 21-én létrejött devizaalapú kölcsönszerződés alapján a felperes 102.756 CHF összegű kölcsönt nyújtott lakásvásárlási célra. A kölcsönt az alperes ugyanebben a devizanemben volt köteles törleszteni olyan módon, hogy az egyes törlesztőrészletek esedékességekor a törlesztőszámláján akkora forintösszeget kellett tartania, amely fedezte az esedékes részletnek a felperes által alkalmazott aktuális devizaértékesítési árfolyamon számított egyenértékét. Az alperes tudomásul vette, hogy a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges devizaátváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot viselni köteles. A felperes – alperes által ismert – árfolyamkockázati tájékoztatója szerint „[e]z azt

jelenti, hogy mivel az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes, devizában azonos összegű törlesztő részletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztő részletek teljesítéséhez. [...] Ebből adódóan a törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásból adódó esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenés egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli.” A felperes a szerződést 2011. június 29-én felmondta. Az ekkor általa nyilvántartott kölcsöntartozás 92.533,09 CHF volt.

[2] A felperes módosított keresetében 23.731.962 forint tőketartozás és járulékai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy meghatározta a törlesztőrészlet – szerződés szövegéből hiányzó – pontos havi összegét, és kötelezte az alperest a kereseti követelés felperes részére történő megfizetésére. A másodfokú bíróság a marasztaló rendelkezés tekintetében változtatta meg az elsőfokú ítéletet, ebben a részében elutasítva a keresetet. Megállapítása szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel a kockázatteltérő nyilatkozattal együtt sem kellően világos és érthető, mert azt a látszatot kelti, hogy az árfolyamkockázat a szerződésnek nem általában érvényesülő, az ügylet lényegéből fakadó jellegzetessége, hanem olyan folyomány, amely az adós szerződésszegéséhez (a szükséges fedezetnek a törlesztési számlán való biztosítása elmaradásához) kapcsolódik. Erre tekintettel a kölcsönszerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezéseit a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban rövidítve: Ptk.) 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelennek és a 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján semmis szerződési kikötéseknek találta, ami főszolgáltatást megállapító szerződési feltételként a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után, érvénytelen szerződés alapuló szolgáltatás pedig nem követelhető.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[3] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelme folytán 2021. április 27-én hozott Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a felperes által az alperesnek adott, az árfolyamkockázat mibenlétéről szóló tájékoztatás nem felel meg a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által felállított követelményrendszernek, mert nem tűnik ki belőle, hogy az árfolyam fogyasztó szempontjából kedvezőtlen változásának reális esélye van, az akár jelentősen megemelheti fizetési kötelezettségeit, ezzel szemben a tájékoztatás jórészt arra szorítkozik, hogy amennyiben a fogyasztó számláján nincs meg a törlesztendő összeg, miként jár el a felperes, illetve hogyan számolja ki ennek forint-ellenértékét. Megállapítása szerint a jogerős ítélet nem tért el a Kúria – felülvizsgálati kérelemben hivatkozott – Pfv.I.21.868/2018/10. és Pfv.I.20.185/2018/7. számú ítéleteitől, mert az utóbbi alapjául szolgáló eljárásnak más volt a tárgya, az előbbiben pedig a felülvizsgálati kérelem keretei között lényegében nem is került sor a tisztességtelenség megítélésére.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[4] A Kúria Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítéletével szemben a felperes pénzügyintézet nyújtott be jogegységi panaszt, kérve a támadott ítélet hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását. Kérelmét azzal indokolta, hogy a Kúria a Pfv.I.20.185/2018. és a Pfv.I.21.868/2018. számú eljárásokban már vizsgálta a felperes által a tárgyidőszakban alkalmazott, azonos szövegű árfolyamkockázati tájékoztatást és azt nem találta tisztességtelennek, ezért a támadott határozat e korábbi kúriai határozatoktól eltér.

[5] Az alperes a jogegységi panasz elutasítását kérte. Hivatkozott az EUB C-26/13., C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú ítéleteire, amelyek a 13/93/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) által létrehozott védelmi rendszer körébe tartozó tájékoztatás világosságának és érthetőségének szempontjait határozzák meg, kifejtve, hogy a Kúria jogegységi panasszal támadott határozata ezeknek az uniós elvárásoknak megfelel és illeszkedik a Kúria BH2020. 151. (Gfv.30.096/2019/5.), BH2021. 141. (Gfv.30.090/2020/9.), Gfv.30.262/2020/20. és Pfv.21.234/2020/8. számú határozatokban is megnyilvánuló gyakorlathoz.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[6] A jogegységi panasz a jogkérdésben való eltérés tekintetében alapos, egyébként alaptalan.

[7] A felperes a jogegységi panaszát a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban rövidítve: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése alapján terjesztette elő, amely szerint jogegységi panasznak akkor van helye, ha a felülvizsgálati kérelemben jogkérdésben való eltérésre hivatkoztak. A felperes álláspontja szerint a Kúria a jogegységi panasszal támadott határozatában a jelen határozat [1] pontjában idézett árfolyamkockázati tájékoztatót a Ptk. 209. §-a alkalmazásában tisztességtelennek minősítette, mert nem tartalmazza, hogy az árfolyam fogyasztó szempontjából kedvezőtlen változásának reális esélye van, az akár jelentősen is megemelheti a fizetési kötelezettségeit, míg a jogegységi panasz alapjaként hivatkozott korábbi határozatai meghozatala során ugyanezen tartalmú tájékoztatók esetében nem jutott ilyen következtetésre.

[8] A felperes álláspontjával szemben a jogegységi panasszal támadott ítélet és a Pfv.I.21.868/2018/10. számú ítélet között nincs valódi eltérés. A hivatkozott számú ügyben az elsőfokú bíróság a felperes által az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatást megfelelőnek, laikus fogyasztó számára is érthetőnek ítélte. A másodfokú bíróság már tényként kezelte az elsőfokú bíróságnak azt a fellebbezéssel nem megtámadott megállapítását, hogy az előzetes kockázattelátó nyilatkozat tartalma megfelelő. Ehhez kapcsolódóan értett egyet a Kúria a hivatkozott számú ítélete meghozatalakor a jogerős ítélet indokaival, „arra is tekintettel, hogy

a szerződés előbb említett pontjaiban foglaltak megegyeznek a kölcsön igénylésekor az I. rendű felperes által aláírt, és a perben megfelelőnek tartott tájékoztatás szövegével”. Helytállóan állapította meg tehát a Kúria a jogegységi panasszal támadott ítélete indokolásában, hogy ebben az ügyben a felülvizsgálati kérelem keretei között nem is került sor az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségének a megítélésére, tehát a két határozat ebben a kérdésben nem tér el egymástól.

[9] Más a helyzet a Pfv.I.20.185/2018/7. számú ítélettel. Ebben az ügyben ugyanazon tájékoztató tisztességtelenségére hivatkoztak a felperesek lényegében azonos okból, nevezetesen, hogy a tájékoztató az árfolyamkockázat pénzügyi, gazdasági mechanizmusának és a deviza kamatparitásának az elhallgatása miatt nem megfelelő, ezért tisztességtelen. A Kúria ítélete az indokolásának [16] bekezdésében egy mondat erejéig érintette a kérdést: „A perben eljáró bíróságok megalapozottan jutottak arra a következtetésükre, hogy az alperes megfelelően tájékoztatta a felpereseket az árfolyamkockázatról.” Erre figyelemmel az eltérés a támadott és a hivatkozott kúriai ítélet között valóban fennáll, ezért a jogegységi panasz tanács vizsgálta azt, hogy az eltérésre a tájékoztató tisztességtelenségével kapcsolatos EUB és az azon alapuló kúriai ítélezési gyakorlat alapul szolgált-e.

[10] Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; EUB C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül.

[11] Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a fogyasztói irányelv, az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az EUB-nak a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte és figyelembe vette jogegységi döntése meghozatalakor [2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

[12] Az EUB a C-26/13. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásban – amelyben a devizaalapú szerződésben kikötött árfolyamrész, vagyis a folyósításra előírt vételi típusú árfolyammal szemben a törlesztőrészletek kiszámítására az adott deviza eladási árfolyama alkalmazását lehetővé tévő szerződéses feltétel volt releváns – a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével úgy foglalt állást, hogy az adott alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában

álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

[13] Az EUB ebben az ítéletében – habár az előterjesztett ügyben kizárólag az árfolyamrés kérdése volt érintett – a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként generális jelleggel határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Szintén általánosan megfogalmazott követelményként jelenik meg az EUB ítéletében az az elvárás, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének, továbbá a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére. A felállított szempontrendszer alkalmazása során fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó. Az EUB ítéletének az a része, amely meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működése, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony bemutatásának elvárására vonatkozik, a konkrét előzetes döntéshozatali eljárás alapját jelentő szerződéses feltételre specializált megállapítás, abból következően, hogy az eljárásban vizsgált különmemű árfolyamok kikötése – a szerződéses feltétel természetéből adódóan – feltételez és magában hordoz egy szükségeszerű számítási műveletet.

[14] Az EUB a román előterjesztésre indult C-186/16 számú ítéletében – deviza (és nem devizaalapú) szerződések kapcsán – arra mutatott rá a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmezésekor, hogy a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[15] Az EUB a magyar előterjesztésre indult C-51/17. számú ítéletében már kifejezetten a magyar hitelezési gyakorlat és szabályozási környezet ismeretében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt

legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

[16] Az EUB a francia előterjesztésre indult C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben megerősítette, hogy a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönszerződés keretében az e szerződésben foglalt azon feltételek átláthatóságának követelménye, amelyek előírják, hogy ... az árfolyamkockázatot a kölcsönfelvevő viseli, teljesül, amennyiben a szolgáltató olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújtott a fogyasztónak, amely lehetővé teszi a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára, hogy megértse a szóban forgó pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérje az ilyen szerződési feltételek által ugyanezen szerződés teljes időtartama alatt a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következmények kockázatát.

[17] Az EUB a korábbi ítélkezési gyakorlatból összefoglalóan vezette le a C-227/18. magyar előterjesztésre indult ügyben az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztató tisztességtelenségének a tagállami bírák által az egyedi ügyekben vizsgálandó értelmezési támpontjait (C-227/18 végzés 31. pont, C-186/16 ítélet 22. pont).

[18] Az EUB a C-227/18 végzésében emlékeztetett arra is, hogy fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott követelmény még akkor is alkalmazandó, ha a feltétel e rendelkezés értelmében a „szerződés elsődleges tárgya” fogalmi körébe tartozik. Az ilyen feltételek ugyanis csak akkor mentesülnek a tisztességtelen jellegükre vonatkozó vizsgálat alól, ha az illetékes nemzeti bíróság eseti vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az eladók vagy szolgáltatók azokat világosan és érthetően fogalmazták meg (C-227/18 végzés 32. pont, C-186/16 ítélet 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[19] A szerződési feltételek átláthatóságának a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdéséből fakadó követelményét illetően az EUB hangsúlyozta, hogy ez a követelmény nem korlátozható kizárólag a feltételek alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, hanem épp ellenkezőleg, az említett irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében, ezért a szerződési feltételek világos és

érthető megfogalmazásának, és következésképpen az átláthatóságnak az ugyanebben az irányelvben előírt e követelményét kiterjesztő módon kell érteni (C-227/18 végzés 33. pont,, C-186/16 ítélet 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[20] A devizaalapú kölcsönszerződés esetében ezért az említett követelményt úgy kell értelmezni, hogy a szerződés átláthatóan tüntesse fel azon mechanizmus konkrét működését, amely a fogyasztóra telepíti az árfolyamkockázatot, átláthatóan írja elő a hitelező által a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott, devizában kifejezett összegnek és a nemzeti fizetőeszközben teljesítendő törlesztőrészletek összegét, és átláthatóan meghatározza a futamidőt. Így a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelheti az e szerződésből eredően őt érintő gazdasági következményeket, köztük különösen a kölcsönének teljes költségét (C-227/18 végzés 34. pont, továbbá lásd ebben az értelemben: C-186/16 ítélet 45. és 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[21] A devizakölcsönt felvevő fogyasztónak azon árfolyamkockázatról, amelynek ki van téve, egyértelmű tájékoztatást kell kapnia, így arról is, hogy e kockázat számára esetlegesen gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben a kölcsönt törleszteni kell, és amelyben rendszerint jövedelmét kapja, leértékelődik. Ennek keretében a szolgáltatónak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (C-227/18 végzés 35. pont, továbbá lásd ebben az értelemben: C-186/16 ítélet 50. pont).

[22] A fogyasztónak a kölcsönadott összegről, a törlesztőrészletek összegéről, valamint a futamidőről való tájékoztatását illetően, amennyiben ezek többek között a folyósítás, illetve a törlesztőrészletek esedékességének időpontjában érvényes árfolyamtól függnének, a világos és érthető megfogalmazás követelménye előírja, hogy a kölcsönadott összeg és a törlesztőrészletek összegének számítási mechanizmusa, valamint az alkalmazandó árfolyam átlátható legyen (C-227/18 végzés 36. pont, továbbá lásd ebben az értelemben: C-126/17 ítélet 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[23] A szerződési feltételek e szempontrendszernek való megfeleléséről csak az összes releváns ténybeli elemet ismerő, konkrét ügyben eljáró bíróság tud állást foglalni. Vizsgálódása során e feltételeknek nem csupán maga a megfogalmazása, hanem a hitelező által a kölcsönszerződés megkötése során a kölcsönfelvevőnek nyújtott tájékoztatás is szerepet játszik (C-227/18 végzés 37. pont, továbbá lásd ebben az értelemben: C-186/16 ítélet 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[24] E vizsgálat során még ha a szerződéses feltételek nem is utalnak kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a fogyasztó a hitelező által rendelkezésére bocsátott információk összessége alapján képes

volt-e értékelni az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is (C-227/18 végzés 38. pont).

[25] Mindezek alapján összefoglalható a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének esetről-esetre gazdagodott konjunktív feltételrendszere. Ennek megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és amely csak tájékoztató jelleggel említi meg a kölcsön devizában kifejezett összegét és a törlesztőrészletek nemzeti fizetőeszközben kifejezett összegét, amennyiben

- egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, és

- másfelől a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztőrészletek összege egyértelműen meghatározható. Mivel ezek a folyósítás, illetve a törlesztőrészletek esedékessége időpontjában érvényes árfolyamtól függnék, a világos és érthető megfogalmazás követelménye előírja, hogy ezen összegek számítási mechanizmusát, valamint az alkalmazandó árfolyamot átlátható módon kell ismertetni (C-227/18 végzés).

[26] Az EUB szempontrendszere szerint jogegységi panasszal támadott határozatban vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozat szerint az árfolyamváltozás forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében egyaránt okozhat növekedést, de csökkenést is, és azt teljes egészében az ügyfél viseli. Ezen túlmenően semmilyen formában nem utal az elvárt módon a tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkező valószínűségére és arra, hogy ennek következtében a fogyasztó helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé is válhat. Abból, hogy a kölcsönszerződés nem rendelkezik a kockázatátvállalás korlátozásáról, az következik ugyan, hogy az nem korlátozott, de nem következik az is, hogy a kockázatátvállalás mibenléte a 2/2014. PJE határozat szóhasználatára szerint a fogyasztó számára „egyértelműen felismerhető” volt. Ez okból a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában írtakat a később meghozott EUB ítéleteiben meghatározott szempontokkal együtt értelmezve az adott ügyben bizonyítottan nyújtott, az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás nem felel meg a tisztességes tájékoztatással szemben felállított követelményrendszernek.

[27] A jogegységi panasszal támadott kúriai ítélet meghozatalát megelőzően a Kúria a Gfv.VII.30.096/2019/5. számú ítéletének (megjelent BH2020. 151. számon) indoklásában már rögzítette, hogy amennyiben nem hívták fel az alperes fogyasztó figyelmét a forint jelentős árfolyamgyengülésének lehetőségére is, ami a fogyasztó által fizetendő törlesztőrészleteket jelentősen megemelheti, a fogyasztót gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja, a tájékoztatás nem felelt meg a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltaknak, illetve az EUB joggyakorlata által kimunkált követelményeknek (pl. a C-51/17. sz. ügyben hozott ítéletben kifejtetteknek), ezért az tisztességtelen volt. Ugyanezt a követelményt érvényesítette a Gfv.VII.30.245/2019/11. számú ítélete meghozatala során is.

[28] A Gfv.VII.30.090/2020/9. számú, öttagú tanács által hozott végzésének (megjelent BH2021. 141. számon) indokolásában a Kúria kifejtette, hogy önmagában az a tájékoztatás sem felel meg az EUB által felállított követelményrendszernek, amely szerint az adós hiteltörlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege „erősen függ” az adott deviza magyar forinttal, illetve „egyéb devizákkal” szembeni árfolyamának alakulásától. Ezt az erős függést (összefüggést) ugyanis a kockázatfeltáró nyilatkozat csak annyiban világítja meg, hogy a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a hitelszolgálat és a magyar forintban folyósított kölcsön összegét. Ez a tájékoztatás pedig semmilyen formában nem utal az elvárt módon a tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkező valószínűségére és arra, hogy ennek következtében a felperesek helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé is válhat. Éppen az EUB C-227/18. számú végzése értelmében nem megfelelő az adott tájékoztatás, ha az csupán annyit tartalmaz, hogy az árfolyamváltozás a „hitelszolgálatot” egyaránt növelheti és csökkentheti. Rámutatott arra is: ha a tájékoztatás pusztán ennyit tartalmaz, az átlagos fogyasztó számára nem „egyértelműen felismerhető”, hogy az árfolyamkockázat átvállalása, pontosan mit jelent, milyen következményekkel jár. Ez okból a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában írtakat a később meghozott EU Bírósági ítéletekben meghatározott szempontokkal együtt értelmezve úgy ítélte meg, hogy az adott ügyben nyújtott, az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szemben felállított követelményrendszernek.

[29] A Kúria másik tanácsa által hozott, Gfv.I.30.262/2020/20. számú ítélet meghozatala során is érvényesült az EUB C-227/18. számú döntéséből következő jogi elvárás: „Az okiratokban rögzített tájékoztatásból a felperesek azt felismerhették, hogy a deviza alapú kölcsön felvételével árfolyamkockázatot vállalnak, az árfolyamkockázat teljes mértékben őket terheli, azt azonban nem, hogy az árfolyamváltozás jelentős lehet, nincsen felső határa, és ez gazdaságilag nehezen elviselhetővé válik számukra. [...Emiatt] nem tudták felmérni az árfolyamkockázat gazdasági következményeit (C-227/18. számú előzetes döntéshozatali ügyben született határozat 40. pontja). A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára és mértékére, de arra igen, hogy a tájékoztatásból a felperesek felismerhessék: a kölcsön visszafizetése rendkívül terheessé is válhat számukra.”

[30] A jogegységi panasszal támadott kúriai ítélet tehát illeszkedik az EUB és a Kúria újabb gyakorlatához. A felperes pénzintézet által a lakásvásárlási célú devizaalapú lakossági kölcsönszerződések megkötése során 2007. júniusában alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatba foglalt tájékoztatás, amely szerint „az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes devizában azonos összegű törlesztő részletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámláján biztosítania a törlesztő részletek teljesítéséhez; [...]bből adódóan a törlesztő részletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásából eredő esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli”, nem felel meg az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatással szemben a Kúria és az Európai Bíróság által felállított követelményrendszernek. Ezért a felperes által ebben az időszakban a lakásvásárlási célú devizaalapú lakossági kölcsönszerződések megkötése során alkalmazott

Általános Szerződési Feltételeknek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító rendelkezése tisztességtelen.

[31] A fentiekre tekintettel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Bszi. 41/D. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a jogkérdésben való eltérés megállapítása mellett döntött a bíróságokra kötelező értelmezésről, és határozatában a panasszal támadott határozatot hatályában fenntartotta, mert az eltérés indokolt volt. Kimondta azt is, hogy a Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható és az ilyen határozatoktól való eltérésre felülvizsgálati kérelemben és jogegységi panaszban sem lehet eredményesen hivatkozni.

[32] A Bszi. 41/D. § (5) bekezdése szerint a Kúriának a közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést megállapító és a bíróságokra kötelező értelmezést megállapító határozata jogegységi határozat hatályú, és azt a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. Figyelemmel arra, hogy a Kúria korábbi határozatai a 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmezésén alapultak, az attól való eltérést pedig az EUB fogyasztói irányelvet értelmező ítéletei, különösen a C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú előzetes döntéshozatali ügyben hozott határozataiban kifejtett szempontok indokolták, a 2/2014. PJE jogegységi határozat az e határozat elvi tartalmában meghatározott értelmezéssel kiegészülve alkalmazható.

[33] A Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján, ha a jogegységi panasz tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés, a panasz elbírálásával összefüggésben felmerült költséget az állam viseli. Ennek megfelelően határozott a jogegységi panasz tanács az eljárási költség viseléséről.

Elvi tartalom

[34] *A 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kezdvözőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.*

Záró rész

[35] A jogegységi panasz eljárásban az államot terhelő költség nem merült fel, az alperes a jogegységi panasz eljárásra költséget nem igényelt, továbbá a panaszos az eljárási illetéket előzetesen megfizette, amelynek viselésére is köteles a Bszi. 41/D. § (4) bekezdése értelmében, ezért ezekről a kérdésekről a Kúriának rendelkeznie nem kellett.

[36] A határozat közzététele a Magyar Közlönyben a Bszi. 41/D. § (5) bekezdésén alapul.

[37] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2021. november 22.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró, az aláírásban akadályozott Dr. Somogyi Gábor bíró helyett Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró